

Τι είναι η ανοσία αγέλης και γιατί οι αξιωματούχοι των ΗΠΑ επιχειρούν μια ιδέα που ο Π.Ο.Υ αποκαλεί «επικίνδυνη»;

ΤΟΥ
ΘΑΝΟΥ
ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ,
πρύτανη του ΕΚΠΑ

Πρόσφατο άρθρο στην The Washington Post αποδελτιώνεται από τον καθηγητή του ΕΚΠΑ Δημήτριο Παρασκευά (αναπληρωτή καθηγητή Επιδημιολογίας & Προληπτικής Ιατρικής). Οι αξιωματούχοι των ΗΠΑ αρχίζουν να προσανατολίζονται, αναφορικά με τον κορωνοϊό, υπέρ της στρατηγικής της «ανοσίας αγέλης» - μιας αμφιλεγόμενης προσέγγισης που επιτρέπει την ευρεία διασπορά του κορωνοϊού προκειμένου να αναπτυχθεί ανοσία στον πληθυσμό και ως συνέπεια να προστατευθούν οι ευάλωτες ομάδες. Συγκεκριμένα, η ανοσία του πληθυσμού αυξάνεται, επιβραδύνεται η εξάπλωση του ιού και αν η ανοσία προσεγγίσει ένα συγκεκριμένο ποσοστό, η διασπορά του ιού θα σταματήσει. Το σημαντικό μειονέκτημα σε αυτήν την προσέγγιση είναι ότι για τον συγκεκριμένο ιό αν προσβληθούν πολλοί άνθρωποι, αντίστοιχα θα υπάρχει και υψηλός αριθμός θανάτων. Την περασμένη εβδομάδα, αξιωματούχοι του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας χαρακτήρισαν την εφαρμογή μιας τέτοιας στρατηγικής «πολύ επικίνδυνη». «Αν αναλογιστούμε την ανοσία αγέλης ως διαδικασία που αφήνουμε τον ιό να μεταδοθεί ελεύθερα, αυτό είναι εξαιρετικά επικίνδυνο», δήλωσε η Maria Van Kerkhove, ειδικός του ΠΟΥ για την πανδημία Covid-19.

«Πολλοί άνθρωποι θα πεθάνουν...». Ο Soumya Swaminathan, επικεφαλής επιστήμονας του ΠΟΥ, δήλωσε ότι η τήρηση των μέτρων προστασίας, όσο το εμβόλιο δεν είναι διαθέσιμο, αποτελεί την πρωταρχική στρατηγική πρόληψης. Τόνισε δε ότι «δεν έχει επιτευχθεί ο έλεγχος κάποιου λοιμώδους νοσήματος μέσω ανάπτυξης φυσικής ανοσίας». Το Ηνωμένο Βασίλειο προσπάθησε να ακολουθήσει τη στρατηγική της ανοσίας αγέλης, αλλά την εγκατέλειψε χωρίς λόγο των δραματικών συνεπειών. Η Σουηδία, η οποία ακολουθεί μια παρόμοια στρατηγική, έχει επικριθεί έντονα λόγω ότι η χώρα έχει από τα υψηλότερα ποσοστά μεταδόσεων και θανάτων από Covid-19 στον κόσμο. Παρόλα αυτά η προσέγγιση της ανοσίας αγέλης παραμένει δημοφιλής στις ΗΠΑ με την Laura Ingraham να δηλώνει ότι η ανοσία της αγέλης αποτελεί τη «μόνη πρακτική οδό να πορευτούμε». Πώς όμως λειτουργεί η ανοσία αγέλης; Η ανοσία αγέλης επιτυγχάνεται όταν ένα ποσοστό ατόμων αποκτήσει ανοσία σε ένα νόσημα με συνέπεια ο ιός να μην μπορεί να μεταδοθεί σε άλλα άτομα, γεγονός που επιβραδύνει την εξάπλωσή του. Οι δύο κύριοι τρόποι επίτευξης της ανοσίας αγέλης είναι μέσω φυσικής ανοσίας - όταν δηλαδή κάποιος μολύνεται με τον ιό και το σώμα αναπτύσσει αντισώματα που τον προστατεύουν από νέα μόλυνση - ή μέσω εμβολιασμού. Ανάλογα με τον ιό, υπάρχει ένα συγκεκριμένο ποσοστό του πληθυσμού που πρέπει να αναπτύξει ανοσία μέχρι να επιτευχθεί η ανοσία αγέλης - που ονομάζεται «κατώφλι ανοσίας αγέλης». Για παράδειγμα, η ιλαρά - μια ιδιαίτερα μολυσματική νόσος - μπορεί να περιοριστεί μόνο όταν περίπου το 95% του πληθυσμού αναπτύξει ανοσία. Μέχρι σήμερα δεν είναι απόλυτα σαφές το ακριβές ποσοστό του πληθυσμού που πρέπει να μολυνθεί με

τον νέο κορωνοϊό για να φτάσει το κρίσιμο όριο. Οι εκτιμήσεις κυμαίνονται από 20% έως 80%. Δεδομένης της μολυσματικότητας του κορωνοϊού, πιστεύεται ότι απαιτείται ποσοστό περίπου 65% με 70% για να επιτευχθεί η ανοσία αγέλης. Η επίτευξη ενός τέτοιου στόχου θα απαιτούσε πολύ χρόνο, και οι οροεπιδημιολογικές μελέτες εκτίμησαν ότι κατά μέσο όρο, μόλις το 5% με 10% του πληθυσμού σε όλο τον κόσμο έχει ανοσία. Αυτό το ποσοστό είναι υψηλότερο σε ορισμένες πόλεις όπως για παράδειγμα η Νέα Υόρκη. Ο Swaminathan ανέφερε ότι τα χαμηλά ποσοστά ανοσίας σημαίνουν ότι η πλειοψηφία του παγκόσμιου πληθυσμού είναι ακόμη ευάλωτη στον ιό, γεγονός που μεταφράζεται ότι η διασπορά μπορεί να συνεχίζεται, και συνεπώς ο ενδεχόμενος τρόπος για να επιτευχθεί το κρίσιμο ποσοστό ανοσίας είναι μόνο μέσω εμβολίου. Οι υποστηρικτές της ανοσίας αγέλης μιλούν για προστασία των ηλικιωμένων, των τροφίμων οίκων ευγηρίας και άλλων ευπαθών ομάδων, επιτρέποντας παράλληλα τον ιό να μεταδοθεί μεταξύ των νέων. Όμως, νεότερα στοιχεία υποδεικνύουν ότι άτομα μικρότερης ηλικίας μπορεί να μεταδώσουν σε ευάλωτους πληθυσμούς, ειδικά αν βρίσκονται στα μέλη του οικογενειακού τους κύκλου. Η στρατηγική ανοσίας αγέλης περιπλέκεται στις Ηνωμένες Πολιτείες από το γεγονός ότι μεγάλο ποσοστό νέων και μεσήλικων ατόμων έχουν υψηλά ποσοστά παχυσαρκίας, και πάσχουν από άλλα νοσήματα που αυξάνουν τον κίνδυνο για σοβαρές επιπλοκές της νόσου Covid-19. Σύμφωνα με ανάλυση της The Washington Post, αν υποθέσουμε ότι η θνητότητα του ιού είναι 1%, για να επιτευχθεί η ανοσία αγέλης 65% στις ΗΠΑ όπου ο πληθυσμός είναι 328 εκατομμύρια, θα συμβούν περισσότεροι από 2 εκατομμύρια θάνατοι.

Ακόμα και αν το κρίσιμο κατώφλι ανοσίας αγέλης και η θνητότητα είναι στο χαμηλότερο όριο, θα έπρεπε να συμβούν 656.000 θάνατοι, αριθμός σχεδόν τετραπλάσιος από τον ήδη υφιστάμενο αριθμό θανάτων. Γιατί η Αμερική δεν μπορεί να αναμένει την ανοσία αγέλης; Παραμένει επίσης άγνωστο εάν τα άτομα που αναρρώνουν από το Covid-19 έχουν μακροπρόθεσμη ανοσία, ή αν ενδέχεται να επαναμολυνθούν. Αυτό θα μπορούσε να περιπλέξει τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να επιτευχθεί η ανοσία αγέλης. Επίσης από πρακτική άποψη, είναι σχεδόν αδύνατο να απομονωθούν εντελώς οι ευάλωτοι πληθυσμοί. Ο επιδημιολόγος του Πανεπιστημίου Χάρβαρντ Marc Lipsitch επισημαίνει ότι ακόμη και όταν και σε έναν μεγάλο πληθυσμό επιτευχθεί η ανοσία αγέλης, θα συνεχίσουν να υπάρχουν μεμονωμένα κρούσματα. Οι μεταδόσεις δεν θα μηδενισθούν, αλλά θα επιτευχθεί σημαντική επιβράδυνση της διασποράς. Ο Lipsitch δήλωσε επίσης ότι «θα θέλαμε όλοι να μάθουμε πόσο μακριά είμαστε από το τέλος της πανδημίας», «αλλά ανεξάρτητα από το πόσο είναι το ακριβές ποσοστό που απαιτείται για την ανοσία αγέλης, αυτό παραμένει ακόμα ένα ακαδημαϊκό ερώτημα, γιατί απέχουμε σημαντικά από το να το επιτύχουμε». Ο Michael Osterholm, διευθυντής του University of Minnesota's Center for Infectious Disease Research and Policy, δήλωσε ότι «δεν μπορούμε να αναμένουμε την ανοσία αγέλης. Δεν μπορούμε επίσης να περιμένουμε το εμβόλιο. Πρέπει να κάνουμε ό,τι είναι εφικτό άμεσα για τον περιορισμό των μεταδόσεων. Χρειαζόμαστε σχέδιο και εθνική στρατηγική. Χρειαζόμαστε όραμα. Αυτό δεν είναι κάτι που μπορούμε να παραγκωνίζουμε. Δεν μπορούμε να συζητάμε τι θα γίνει τον επόμενο μήνα ή τους επόμενους δύο μήνες. Χρειαζόμαστε να δράσουμε άμεσα».

